

Datum: 2026-09-02
Handläggare: Malin Linde
Diariernr: 2026.125 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Insatser utan individuell behovsprövning

Ärendebeskrivning

I samband med att socialtjänstlagen (2025:400) trädde i kraft den 1 juli 2025 blev det möjligt för kommuner att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning (IUB). Insatser utan individuell behovsprövning syftar till att göra det enklare för medborgare att ta del av de insatser som erbjuds. De kräver inte utredning och behovsbedömning, vilket sparar tid och resurser både för förvaltningen och för den enskilde.

För att IUB ska kunna erbjudas krävs beslut i nämnd. Om nämnden beslutar att erbjuda IUB har nämnden också att ta ställning till formerna för varje insats enligt följande:

- målgrupp
- villkor för att ta del av insats
- krav på dokumentation.

Nämnden ska utgå från objektiva grunder när den tar ställning till vilka insatser som ska erbjudas. Nämnden ska också ta ställning till vilka villkor som ska gälla, till exempel om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde behöver uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av insatsen. Om krävs en folkbokföring i kommunen så behöver det framgå i villkoret. Insatsen kan riktas mot en specifik situation eller en särskild grupp. Villkoren får inte medföra att kommuninvånarna behandlas olika, om det inte finns sakliga skäl som motiverar det. Ett sakligt skäl skulle exempelvis kunna vara en viss diagnos om insatsen vänder sig till personer med en specifik diagnos. I villkoret ska det också stå vilka som kan ta del av insatsen.

När socialtjänstlagen trädde i kraft saknades tydligt nationellt stöd gällande dokumentation av IUB. Därför valde många kommuner att fatta beslut om att tillhandahålla IUB med undantag från dokumentationskravet. Så gjorde också vård- och omsorgsnämnden i Alingsås kommun.

Den 12 juni 2025, § 41 VON beslutade nämnden att erbjuda IUB genom att anta dokumentet "Insatser utan behovsprövning i verksamheter på Vård och omsorgsförvaltningen i Alingsås kommun". Samtidigt gavs förvaltningen i uppdrag att utreda, analysera och följa upp dokumentationskravet för att säkerställa rättssäkerheten i relation till dessa insatser. Förslag på nya riktlinjer för IUB ska redovisas i september 2026.

Förvaltningens yttrande

Det nationella stödet kring dokumentationskravet är fortfarande delvis oklart.

Socialstyrelsens föreskrifter för dokumentation vid IUB förväntas publiceras i juli 2027. Därför har Sveriges Kommuner och Regioner tagit fram vägledning till kommuner. Stödet inkluderar mallar med exempel på vad som kan behöva dokumenteras. Det är med stöd i dessa checklistor som de föreslagna IUB:erna kommer att dokumenteras.

Under beredningstiden har några av de av nämnden tidigare beslutade insatserna om IUB tagits bort och andra tillkommit.

Insatser som tagits bort från tidigare underlag avseende IUB:

- Cykling utan ålder - bedöms inte vara en insats utan en aktivitet vid mötesplatsen.
- Fixartjänst - ges med stöd av *Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter* och är därför ingen IUB.
- Minnenas café- Bräcke diakoni ansvarar för och följer upp Minnenas café, därför är det ingen insats som ska beslutas av nämnden.

Insatser som tillkommit avseende IUB:

- Anhörigstöd för LSS och funktionsstöd
- Rådgivning vid kognitiv sjukdom (demenssjukdom)

Den riktlinje som presenteras är ett resultat av den utredning, analys och uppföljning inom området IUB som genomförts i förvaltningen sedan nämndens beslut i juni 2025.

Förslaget på riktlinje beskriver de rättsliga utgångspunkterna för IUB samt förslag på vilka insatser som ska ges utan individuell behovsprövning. För de insatser som föreslås ges också förslag på målgrupp, villkor och krav på dokumentation.

Ekonomisk bedömning

Föreslagna insatser bedöms rymmas inom befintlig budget.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Riktlinje Insatser utan individuell behovsprövning antas och träder i kraft den 1 november 2026.

Veronica Strömsten
Förvaltningschef

Malin Linde
Samordnare